

Б. Западният районъ принадлежи къмъ порѣчието на р. Дуанъ-дере. На пограничния гребенъ се намиратъ долменитѣ въ м. Карталъ-кая и Терзи-кая (Бонч. 682).

Най-много долмени въ този районъ се намиратъ на северо-източните склонове на Главанския рѣтъ около двата пѣтя отъ с. Главанъ въ с. Гердеме и въ с. Кауръ-аланъ (Пам. 20—22; Бонч. 683—686); долмени има на самия рѣтъ на пѣтя отъ с. Главанъ въ с. Гюдюлери (Бонч. 687)¹⁾ и въ Главанскитѣ лозя (Бонч. 687).

На разклоненията отъ Главанския рѣтъ къмъ първитѣ лѣви прийоци на р. Дуанъ-дере има долмени въ с. Кауръ-аланъ и около него (Бонч. 681—2),²⁾ на Голѣмъ-рѣтъ (Бонч. 681; Пам. 21—22),³⁾ на рѣта между рѣкитѣ Буговица и р. Чимирли, на края на рѣта Пазаръ-юкъ (Бонч. 686—7) и на рѣта, който извива край с. Главанъ на с.-з. къмъ с. Минчево въ мѣстността Циганска чукара (Бонч. 687) и Инизе-баиръ (Бонч. 687).⁴⁾

Въ този районъ се намиратъ долмени и на рѣта, който се спуска направо отъ бившия пограниченъ гребенъ между рѣкитѣ Голѣма рѣка и Сърливата вода (Бонч. 681; Пам. 20—21).⁵⁾

¹⁾ На рѣта е имало, по сведение, много долмени, плочитѣ на които сж били употребени за кладенци около извори, които тукъ иматъ особенъ типъ, наподобяващи долменъ: две или три отвесни плочи около извора, покрити отгоре съ една плоча; отпредъ кладенецътъ е отворенъ или закритъ съ дървена стена съ дупка.

²⁾ На ю.-и. отъ с. Кауръ-аланъ въ „Божкова курия“ се виждатъ 5 стърчащи камъни отъ долменъ въ видъ на могилка. На западъ отъ селото на склона има долменъ съ входъ отъ южната страна; главната камара $1,85 \times 1,65$ м.; входътъ не е продупченъ и е съставенъ отъ две плочи, отдалечени една отъ друга 0,38 м. Предната камара е $1,25 \times 1,25$ м. безъ входния камъкъ. На изтокъ отъ селото на рѣта до гробищата има долменъ съ широкъ изгледъ. Главната и предната камари не сж отдѣлени съ преградна стена (1,2 м. шир. и 3,2 м. дълж.) другитѣ плочи сж запазени отчасти. Оградата е почти квадратъ (страна 7 м.) отъ голѣми камъни. Насипътъ отъ прѣстъ и кремъчета.

³⁾ Между Голѣмъ рѣтъ и Студенъ кладенецъ има долменъ. Пещерата на скрито мѣсто безъ изгледъ. Долменътъ е засипанъ, отворътъ му сочи къмъ ю.-з.; капакътъ е голѣмъ ($3,3 \times 2$ м. 0,25 м. деб.), надвисва надъ долмена и е отъ чернослюдненъ гранитъ; предната камара е засипана съ камъни. Оградата е правоъгълна и отъ голѣми камъни. Насипътъ е отъ камъни и достига до покрив. плоча.

⁴⁾ На рѣта Енизе-баиръ има остатъци отъ долмени; на единъ долменъ покривната плоча е била закарана до селото Минчево съ 4 чифта волове за мостъ; камъка ($3 \times 1,2$ м. 0,25—0,45 м. деб.) го оставили до воденицата. До долмена е била намѣрена по сведение златна монета. (?)

⁵⁾ На пѣтя отъ Бѣлата трева къмъ кръстопѣтя за с. Гюдюлери и Бунарчево има единъ долменъ на високо мѣсто съ широкъ изгледъ въ мѣстността „Старитѣ Лозя“. Главната му камара ($2 \times 2,4$ м. 1,7 м. висока); задната стена е отъ две вертикал. плочи; страничните стени сж отъ по две плочи, горнитѣ наклонени: предната стена е съставена отъ 2 вертикал. плочи съ входъ (0,6 м. шир. четириъгълень) изсѣченъ по половина въ всѣка плоча. На задната страна има вдлъбнатина ($0,55 \times 0,65$ м.; 0,1—0,15 м. дълб.) като недовършенъ входъ. Предната камара е $1,3 \times 1,75$ м.; предната ѝ стена е съставена отъ две плочи; една тѣсна (0,4 м.) а друга широка съ входъ (0,65 м. шир. 0,75 м. вис.) отгоре е закръгленъ. Коридорътъ е 0,75 м. шир. отпредъ затворенъ отъ части съ единъ камъкъ отъ оградата. Оградата е правоъгълна. Насипътъ достига до покривнитѣ плочи.